O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

"Tasdiqlandi"
Rektor M.T.Xodjiyev
____
"29" 08 2024-yil
№ 1.24-2024

YANGI O‘ZBEK ADABIYOTI FANI O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000	– San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	230 000	– Tillar
Ta’lim yo‘nalishi:	60230100	– Filologiya va tillarni o‘qitish: o‘zbek tili

Guliston-2024

Scanned with ACE Scanner

Fanning nomi	Yangi oʻzbek adabiyoti
Fan/modul kodi	YOʻA1804
Fan/modul turi	Majburiy
Oʻquv yili	2027/2028
Fan semestri	8
Ta'lim tili/turi	Oʻzbek/kunduzgi
Fanga ajratilgan soat/kredit	150/5
Auditoriya soat/kredit	60/2
Mustaqil ta'lim uchun ajratilgan soat/kredit	90/3

I. FANNING MAZMUNI

Fanni maqsadi: Mazkur fanni oʻqitishdan asosiy maqsad – adabiy jarayondagi epik, lirik, dramatik asarlarni tahlil qilish. Oʻzbek adabiyotshunosligidagi badiiy asarlarni oʻrganish orqali talabalarning ilmiy-estetik tafakkurini shakllantirish.

Fanning vazifasi: Yangi oʻzbek adabiyoti fanining adabiyotshunoslik tarixi, zamonaviy adabiyotshunoslik orasidagi bogʻlanishni tushuntirish, adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlarini oʻrgatish, badiiy asarni ilmiy-estetik tahlil qilish, matnni tarkibiy qismlarga ajratish va ularning oʻziga xos xususiyatlarini aniqlash, badiiy asarlarni turli metodlar asosida tahlil qilishni tushuntirish, adabiyotshunoslik tarkibiy qismlari orasidagi bogʻliqlikni koʻrsatish.

II. ASOSIY NAZARIY QISM
(Ma'ruza, amaliy (seminar) va mustaqil ta'lim mavzulari)

II.I Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

№	Modul nomi	Ma'ruza mashgʻulotida koʻriladigan mavzular	Amaliy mashgʻulot boʻyicha mavzulari	Seminar mashgʻulot boʻyicha mavzulari	Mustaqil ta'lim va mustaqil ish mavzulari
1	**1-mavzu: Jadidchilik va jadid adabiyoti**	*Jadidchilik.* Turkistonda jadidchilikning rivojlanish bosqichlari. Davrlashtirish tamoyillari. Ma'rifiy islohotlar davri. Ijtimoiy-siyosiy va mafkuraviy kurashlar davri. "Usuli jadid" maktablari. Milliy matbuot. Yangi milliy teatr.	Jadid dramaturgiy asida qahramon masalasi	Hamza adabiy merosining yangicha talqini.	Jadidchilik davri publisistika si tahlili.
2	**2-mavzu: Abdurauf Fitrat (1886-1938). Choʻlpon (1897-1938)**	*Abdurauf Fitrat.* Hayoti va ijodining oʻrganilishi tarixi, manbalari. Tarjimayi holi. Ijodiy merosi. *Choʻlpon.* Tarjimayi holi. Jadidchilik va Choʻlpon she'riyati. Shoirning oʻzbek she'r tizimidagi islohotlari. Hikoyalari. Dramalari. "Kecha va kunduz" romani.	"Oʻtkan kunlar", "Mehrobdan chayon" (A.Qodiriy)	Gʻ.Gʻulom she'riyatida falsafiylik va badiiy mahorat.	Begali Qosimovning ilmiy qarashlariga munosabat
3	**3-mavzu: Abdulla Qodiriy (1894-1938)**	*Abdulla Qodiriy.* Hayoti sahifalari. Ijodiy merosi. "Baxtsiz kuyov" pesasi. Jadidchilik va Abdulla Qodiriy. Hikoyalari. Hajviy asarlari. Birinchi roman – "Oʻtkan kunlar"ning yaratilishi.	"Kecha va kunduz" (Choʻlpon)	Oybek lirikasida tabiat tasvirining aks etishi. oʻ	"Mehrobdan chayon" romanoda qahramon masalasi

Scanned with ACE Scanner

		"Mehrobdan chayon" romani. Bu romanlaming turkiy xalqlar adabiyotiga ta'siri.			
4	**4-mavzu: G'afur G'ulom (1903-1966). Oybek (1905-1968)**	*G'afur G'ulom.* Tarjimayi holi va adabiy merosi haqida ma'lumot. G'afur G'ulom qissalari. Shoir she'riyatida falsafiy teranlik va badiiy mukammallik. Mustaqillik yillarida G'.G'ulom ijodiga yangicha munosabat. *Oybek.* Adibning adabiy merosi haqida ma'lumot. Oybek lirikasining g'oyaviv-badiiy xususiyatlari. Dostonlari, tarjimalari. Oybekning adabiy-estetik qarashlari. Oybek – romannavis. Oybekning ilmiy-ijodiy merosi.	"Navoiy", "Qutlug' qon" (Oybek)	"Sarob" romaniga oid ilmiy qarashlar.	N.Karimov ilmiy maqolalar ini tahlil qilish
5	**5-mavzu: Abdulla Qahhor (1907-1968)**	*A.Qahhor* – hikoyanavis. A.Qahhor – romannavis. "Sarob" romani tevaragidagi bahslar. A.Qahhor – tarjimon. Adibning estetik qarashlari.	"Sarob" (A.Qahhor)	Maqsud Shayxzodaning "Mirzo Ulug'bek" tragediyasi	A.Muxtor she'riyatiga xos poetik obrazlar
6	**6-mavzu: Hamid Olimjon (1909-1944). Zulfiya (1915-1996)**	*H.Olimjon* – baxt va shodlik kuychisi. H.Olimjon – tarjimon, adabiyotshunos. Hamid Olimjonning "Muqanna" dramasida vatanparvarlik motivlari. "Jinoyat" dramasida davr va shaxs fojiasi. *Zulfiya* she'riyatida hijron va sadoqat motivi. "Xotiram siniqlari" poemasi.	"Diyonat" (O.Yoqubov)	Omon Muxtor romanlarida badiiy mahorat masalasi	E.Vohidovnin g istiqlol davri lirikasi.
7	**7-mavzu: Said Ahmad (1920-2007). Asqad Muxtor (1920-1997)**	*S.Ahmad* romanlarida realistik hayot tasviri. "Ufq" trilogiyasi o'zbek xalqining milliy turmush tarzi va mehnatkash xalq hayotini ifodalovchi asar. Said Ahmad – hikoyanavis, dramaturg. *Asqad Muxtor – romannavis.* Adib asarlarida ma'naviyat masalasi – bosh pafos sifatida. Asqad Muxtor lirikasi.	"Yulduzli tunlar" (P.Qodirov)	Hamid Olimjon – dramaturg.	O'.Hoshimovn ing "Tushda kechgan umrlar" romanida fojiaviylik.
8	**8-mavzu: Odil Yoqubov (1926-2009). Primqul Qodirov (1928-2010)**	*O.Yoqubov* asarlarida ma'naviyat masalasi – bosh pafos sifatida. O.Yoqubov romanchiligi. Tarixiy romanlarda hayot haqiqati va badiiy to'qima. Adibning istiqlol davri ijodida ruhiyat manzaralarining kashf etilishi. *P.Qodirov* qissalarida shaxs va ma'naviyat maslalarining yoritilishi. P.Qodirov mahoratli romannavis. P.Qodirov - adabiyotshunos olim va	"Ufq" (S.Ahmad)	M.M.Do'stnin g "lolazor" romanida makon va zamon.	Sh.Xolmirzaye v asarlarida davr va shaxs talqini

Scanned with ACE Scanner

		munaqqid.			
9	**9-mavzu: Erkin Vohidov (1936-2016).** **Abdulla Oripov (1941-2016)**	*E.Vohidov* she'riyatida an'ana va novatorlik. Shoir dostonlari. E.Vohidovning istiqlol yillaridagi ijodi. *A.Oripov* she'riyatida badiiy mukammallik va falsafiy teranlik. A.Oripov – tarjimon. A.Oripovning istiqlol yillaridagi ijodi. Shoir dramatik dostonlarida ma'naviy masalasining badiiy talqini. "Haj dattari" turkumiga kiruvchi she'rlarida islomiy-axloqiy maslalaming yoritilishi.	"Ikki eshik orasi" (O'.Hoshi mov)	Shuhratning "Oltin zanglamas" romani	Uzoq Jo'raqulov tadqiqotlari bo'yicha taqdimot tayyorlash
10	**10-mavzu: O'tkir Hoshimov (1941-2013)**	*O'tkir Hoshimov* romanlarida urush mavzusining badiiy talqini. Romanlarida shaxs va ma'naviyat maslalarining yoritilishi. Adib hikoyalarida bosh qahramon masalasi. O'tkir Hoshimov - publicist.	"Otandan qolgan dalalar" romani T.Murod	Shukrullo ijodiy me'rosi	Bahodir Karimov ilmiy qarashlariga munosabat

III. Fanni o'qitilish natijalari / shakllanadigan kompetensiyalar

Ushbu fanni o'zlashtirish natijasida, talabalar quyidagi ko'nikmalarga ega bo'ladi:

- Yangi o'zbek adabiyoti fani bo'yicha bakalavr talaba badiiy adabiyotning umuminsoniy mohiyati, adabiy-nazariy tafakkur tarixidagi o'ziga xosliklar, badiiy asar mavzusi va poetik g'oyasi, poetik tafakkurga xos belgilar, badiiy ijod qonuniyatlari va ijod psixologiyasi, badiiy adabiyotning ijtimoiy hayotdagi o'rni, badiiy asarni qabul qilish masalalari, jahon adabiyotshunosligida kechayotgan jarayonlar haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak **(bilim)**;

- ushbu fan doirasida talaba adabiyotshunoslik nazariyasining tarix, falsafa, psixologiya va boshqa ijtimoiy fanlar bilan bog'liqligini, adabiyotshunoslik ilmi va adabiy jarayondagi nazariy masalalarni, badiiy asarning shakl va mazmuniga oid nazariy qarashlarni, lirikaning poetik mohiyatini, badiiy asar tili, poetik nutq va uslubiy individuallik masalalarini bilishi va ulardan foydalana olishi lozim **(ko'nikma)**;

- shuningdek, nazariy bilim olgan bakalavr talaba adabiy manbalarga nazariy baho bera olish, badiiy asarni filologik nuqtai nazardan talqin va tahlil etish, badiiy adabiyot va san'atning mazmun-mohiyati bo'yicha adabiy suhbatlar o'tkazish, mavjud adabiy manbalar asosida ilmiy xulosa va nazariy umumlashmalar chiqara olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak **(malaka)**.

IV. Ta'lim texnologiyalari va metodlari

- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (aqliy hujum, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlar qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar

Scanned with ACE Scanner

V. Kreditlarni olish uchun qo'yiladigan talablar

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.

VI. Asosiy adabiyotlar:

1. Y.Solijonov. Hozirgi adabiy jarayon. – Toshkent: Akademnashr, 2020.
2. A.Aliyev. Istiqlol va adabiy meros. – Toshkent: Sharq, 2022.
3. X.Umurov. Adabiy ijod asoslari. – Toshkent: Sharq, 2019.
4. O.Fayzullayeva. Hozirgi adabiy jarayon va yangi o'zbek adabiyoti. – Toshkent: Booknome print, 2022.
5. Pavlovets.M.G. Sovremenniy literaturniy prossessa. – Moskva, 2020.
6. G.Qo'yliyeva. Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon. – Toshkent: Booknome print, 2022.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Rasulov A. Badiiylik – bezavol yangilik. – T.: Sharq, 2007.
2. Yo'ldoshev Q. Badiiy asar tahlili. T.: 2004.
3. N.Eshonqul. Ijod falsafasi. – T.: Akademnashr, 2008.
4. Karimov B. Adabiyotshunoslik metodologiyasi. – T.: Muharrir, 2011.
5. Jo'raqulov U. Nazariy poetika masalalari: Muallif.Janr.Xronotop. – T.: G'.G'. nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2015.

Axborot manbalari

1. http://natlib.uz – A.Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi sayti
2. http://ensiklopediya.uz - O'zbekiston Milliy ensiklopediya
3. http://ziyouz.uz – O'zbek va jahon adabiyoti portal
4. http://ziyonet.uz - O'zbekiston milliy ta'lim portal
5. http://www.infolib.uz – Pespublika Axborot kutubxona markazi

Guliston davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

Fan/modul uchun ma'sul:

D.To'rayeva – Guliston davlat universiteti O'zbek adabiyotshunosligi kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Taqrizchilar:

I.Yoqubov – A.Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti Jahon adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori

Fayzullayeva Obidaxon Xolbekovna – O'zbek adabiyotshunosligi kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori

Scanned with ACE Scanner